

Oslo kommune
Byrådsavdeling for barn og utdanning

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Dato: 18.12.2006

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
200604428-6

Saksbeh:
Bjarte Rørmark, 23461741

Arkivkode:
400

**FORSLAG TIL NY FELLES FORSKRIFT OM OPPTAK TIL HØYERE UTDANNING
- HØRINGSUTTALELSE.**

Vi viser til høringsbrev av 18.10.06 fra Kunnskapsdepartementet vedrørende ovennevnte sak.

Vedlagt oversendes Oslo kommunes høringsuttalelse, vedtatt av byråden for barn og utdanning 18.12.2006.

Med hilsen

Monica Kastet
spesialrådgiver

Bjarte Rørmark
spesialrådgiver

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg: 1. Byrådets sak 56/06
2. Brev av 08.12.2006 fra Utdanningsetaten

Kopi til: Utdanningsetaten

Oslo kommune

Byrådets sak

Byrådets sak nr.: 56/2006
Vedtaksdato: 18.12.2006

Vår ref. (saksnr.): 200604428-4
Arkivkode: 400

HØRING: FORSLAG TIL NY FELLES FORSKRIFT OM OPPTAK TIL HØYERE UTDANNING

Saksfremstilling:

Kunnskapsdepartementet har i høringsbrev av 18.10.2006 med vedlegg bedt om Oslo kommunes uttalelse til forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning.

På bakgrunn av den nye fag- og timefordelingen i videregående opplæring - Kunnskapsløftet - er det behov for å gjøre endringer i opptaksforskriften. Den nye forskriften skal etter planen gjelde fra og med opptak til studieåret 2009-2010. Den vil derfor i første rekke være aktuell for elever som begynte sin videregående opplæring i Kunnskapsløftet høsten 2006, og som normalt fullfører denne våren 2009.

Departementet tar sikte på at ny forskrift fastsettes tidlig i 2007 slik at opptaksreglene er kjent for elevene i videregående opplæring før de skal velge programfag til Vg2.

De foreslåtte endringene ser ut til å kunne gi større fleksibilitet til utdanningssystemet, både ved at elevene og studentene får mulighet til å korte inn det samlede utdanningsløpet og at opptaksprosedyren kan effektiviseres.

Oslo kommune uttaler seg i hovedsak om de endringene i gjeldende forskrift som er særlig omtalt i høringsbrevet fra departementet.

Vedtakskompetanse:

Uttalelse avgis av byråden for barn og utdanning etter delegert fullmakt, jf. bystyrets vedtak 30.05.2001, sak 218 og byrådets vedtak av 03.07.2001, sak 1360 om behandling av høringsuttalelser fra Oslo kommune.

Vedtak:

Oslo kommune avgir følgende høringsuttalelse til forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning:

Kapittel 2. Generell studiekompetanse

Til § 2-1. Generell studiekompetanse - Kunnskapsløftet

Departementet ber i høringsbrevet om at høringsinstansene tar stilling til to alternative forslag som grunnlag for generell studiekompetanse. Oslo kommune anbefaler alternativ 2, ut fra følgende momenter:

-Alternativ 1 stiller krav om fylt 23 år i løpet av opptaksåret og dokumentasjon av minimum 5 års fulltids arbeidserfaring og/eller utdanning (23/5-søkere). Omsorgsarbeid, militær førstegangstjeneste eller siviltjeneste kan også regnes som arbeidserfaring. Som utdanning gjelder bestått årstrinn i videregående opplæring, godkjent årskurs fra folkehøyskole, og/eller eksamen fra studium av minst ett års varighet. Alternativet innebærer videreføring av gjeldende ordning.

-Alternativ 2 stiller krav om fylt 23 år i løpet av opptaksåret. Kravet om dokumentert arbeidserfaring er tatt ut. Det stilles imidlertid krav om bestått med karakteren 2 eller bedre i følgende fag fra videregående opplæring: norsk, engelsk, matematikk, naturfag, samfunnsfag og historie.

Erfaringer fra Oslo viser at kravet i alternativ 1 om fulltids arbeidserfaring eller utdanning har ført til at flere grupper unge voksne faller utenfor. De har ikke kunnet fremskaffe tilfredsstillende dokumentasjon på at de fyller kravene. Dette gjelder bl.a. følgende grupper:

- fysisk eller psykisk syke som ikke har vært i stand til å gjennomføre (fulltids) skolegang eller arbeid.
- innvandrere på flukt, eller som ikke har hatt mulighet for slik praksis i en lengre periode (norskopplæring som kan vare opp til 3000 timer eller grunnskoleopplæring for voksne gir ikke uttelling som skolegang).
- de som har påbegynt videregående opplæring flere ganger, men som ikke har fullført/bestått hele skoleår
- de som har hatt mange vikariater eller arbeid av kortere varighet med omfang under 50 %.

Personer i disse kategoriene vil etter gjeldende ordning (alternativ 1) måtte arbeide i flere år eller ta full videregående opplæring for å få generell studiekompetanse.

Når Oslo kommune anbefaler alternativ 2, forutsettes det at den faglige kvaliteten ved opptak til høyere utdanning er sikret ved kravet om bestått med karakteren 2 eller bedre i de 6 ovennevnte fagene fra videregående opplæring. Oslo kommune ser positivt på at flere vil kunne gå videre i utdanningssystemet når praksiskravet utelates. Alternativ 2 vil dessuten kunne forenkle opptaksprosedyren og skape større forutsigbarhet for potensielle søkere når det gjelder godkjenning av studiekompetansen.

Til § 2-3. Opptak på grunnlag av fullført høyere utdanning

I utgangspunktet anses dette forslaget å være fornuftig, da vedkommende er realkompetansevurdert i forhold til opptak til høyskole eller universitet. Realkompetansevurderingen er imidlertid knyttet til bestemte studier. Ved å åpne opp for øvrige studier, kan en slik realkompetansevurdering medføre uheldige konsekvenser. Eksempelvis kan en person med mangelfull matematikkforståelse som er realkompetansevurdert for opptak til et ettårig studium i samfunnsfag ved en høyskole, i neste omgang få adgang til sykepleierutdanning – et yrke hvor matematikk er en del av utdanningen.

Oslo kommune foreslår at det gjennom *Kapittel 4 Spesielle opptakskrav* kan presiseres ufravikelige fagkrav til enkelte utdanninger, eksempelvis bestått matematikk tilsvarende krav til generell studiekompetanse ved opptak til sykepleierutdanningen.

Et alternativ kan være å avholde opptaksprøver til visse typer utdanning slik at man sikrer at kompetansen er ivaretatt.

Til § 2-4. Opptak på grunnlag av fullført fagskoleutdanning

Når søkere har fullført og bestått to års fagskoleutdanning har de vist evne til å tilegne seg kompetanse ut over videregående opplæring. Forslaget innebærer økt fleksibilitet i utdanningssystemet og kan bidra til høyere kompetanse for flere.

Oslo kommune støtter departementets forslag. Imidlertid bør det presiseres at opplæringen må være fullført og *bestått*.

Kapittel 3. Unntak fra krav om generell studiekompetanse

Til § 3-3. Alternativt opptaksgrunnlag

Departementet vil i egen høring foreslå endring i gjeldende *forskrift om opptak til universiteter og høyskoler* som skal gjelde fra og med opptak til studieåret 2007/2008.

Oslo kommune viser til egen høringsuttalelse.

Kapittel 4. Spesielle opptakskrav

Til § 4-1. Spesielle opptakskrav i tillegg til generell studiekompetanse

Oslo kommune ser det som viktig at det stilles minimumskrav til kunnskap i kjernefagene og støtter departementets forslag. Dette forutsetter imidlertid at karakterene i stor grad avspeiler samme kompetanse uavhengig av hvilken skole og fylke søkeren kommer fra.

Til Kapittel 6. Politiattest

Det følger av opplæringsloven § 10-9, første ledd at den som skal ansettes i grunnskolen må legge frem politiattest. Etter bestemmelsens annet ledd kan kommunen kreve politiattest også for andre personer som oppholder seg regelmessig i grunnskolen. Etter bestemmelsens tredje ledd skal den som tilsettes i videregående skole også legge frem politiattest. Det følger av forskrift til opplæringsloven kapittel 15 hva innholdet i politiattesten skal være.

Etter opptaksforskriften kapittel 6 må søkere til utdanninger nevnt i kapitlet legge frem politiattest i forbindelse med opptak. Oslo kommune ser det som positivt at det også kreves politiattest for helse- og sosialpersonell som skal yte tjenester til barn og unge og personer med utviklingshemming. Dette bør gjenspeiles i opptaksforskriften kapittel 6.

Oslo kommune avventer forslag til eventuelle endringer i bestemmelsene i kapittel 6 og vil uttale seg når dette blir sendt på høring

Kapittel 7. Rangering av kvalifiserte søkere ved opptak

Til § 7-2. Kvote for førstegangsvitnemål og ordinær kvote

Ordningen slik den har vært til nå har delvis blitt oppfattet som urettferdig av elever som har strøket og som har ønsket å forbedre karakterer innenfor den fastsatte 3 års – perioden. Samtidig har elever som har tatt nye fag utenfor den fastsatte tidsperioden før fylte 21 år, kunnet bruke disse som grunnlag for å søke på primærvitnemålskvoten. Det har vært en utfordring for skolene å overholde at retningslinjene for å få primærvitnemål blir holdt, spesielt overfor elever som har skiftet skole til annet fylke eller som har valgt å ta VKI og/eller VKII som privatist.

Oslo kommune ser det derfor som positivt at disse retningslinjene forenkles og at elevene blir belønnet for eventuell ekstrainsats mens de er i videregående opplæring. Det må presiseres at førstegangsvitnemålet må innbefatte fag fra videregående opplæring som elevene tar mens de er i grunnskolen, og fag fra vg2 som elevene tar mens de går vgl osv.

Til § 7-4. Poengberegning av søkere med mer enn ett grunnlag for rangering

Dersom søkere med vitnemål kommer bedre ut sett i forhold til 23/5-regelen bør de få anledning til det. Når det gjelder opptak til høyere utdanning bør det være den enkeltes kompetanse som er av betydning, uavhengig av om opplæringen har funnet sted i et treårig løp eller ikke. Alle karakterer som danner grunnlag for inntaket bør telle med i en slik vurdering.

Oslo kommune støtter forslaget om at lærestedene skal bruke den poengberegningen som gir høyest rangering.

Til § 7-5. Karakterpoeng for søkere med 3-årig videregående opplæring

Gjeldende beregningsmåte har vært oppfattet som komplisert både av elever og skolen som skal kunne veilede elevene. Skolene har imidlertid kunnet dra nytte av poengberegning via kontrollmotoren i Nasjonal vitnemålsdatabase. For privatister og andre som ikke har tilgang til denne hjelpen, har imidlertid poengberegningene vært svært lite tilgjengelige.

Oslo kommune støtter departementets forslag.

Til § 7-10 Tilleggs-poeng for alder og § 7-11 Tilleggs-poeng for høyere utdanning, ett år på folkehøgskole, siviltjeneste eller militær førstegangstjeneste

Departementets vurderinger synes hensiktsmessige. Forslaget kan bidra til økt fleksibilitet, mer effektiv saksbehandling og generell anerkjennelse av at arbeidserfaring har en verdi. Sammen med

en økning i primærvitnemålskvoten kan dette bidra til at flere kan gjennomføre opplæringen på kortere tid.

Oslo kommune støtter departementets forslag.

Kapittel 9 Overgangsregler

Til § 9-1 Generell studiekompetanse etter tidligere ordninger

Voksne som tar fag som kreves for generell studiekompetanse etter 23/5 regelen, vil fra høsten 2006 ta fag både i Reform 94 og Kunnskapsløftet, siden voksne tar fag på tvers av nivåene i ordinær videregående skole. Dette betyr at disse vil få et kompetansebevis som består av fag både fra Kunnskapsløftet og fra Reform 94. Denne situasjonen vil vedvare ved at elever som manglet noen fag for å få generell studiekompetanse i Reform 94, vil kunne ønske å ta de manglende fagene i lang tid framover.

Oslo kommune foreslår derfor at det i forskriftens § 9-1 føyes til følgende (evt. som et nytt punkt): *23/5 regelen kan også oppfylles som en kombinasjon av fag tatt i Reform 94 og fag tatt i Kunnskapsløftet. For fag tatt i Reform 94 gjelder kravet til omfang (timetall) det som gjaldt for generell studiekompetanse iht. til 23/5 reglen i Reform 94. For fag tatt i Kunnskapsløftet gjelder kravet til omfang det som gjelder for generell studiekompetanse iht. 23/5 reglen i Kunnskapsløftet.*

For øvrig har Oslo kommune ingen merknader til departementets forslag.

Byrådsavdeling for barn og utdanning

Torger Ødegaard

- Vedlegg:**
1. Brev av 18.10.2006 fra Kunnskapsdepartementet - Høring: Forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning.
  2. Høringsutast av 18.10.2006
  3. Brev av 08.12.2006 fra Utdanningsetaten - Høring: Forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning.

Oslo kommune Utdanningsetaten

Byrådsavdeling for barn og utdanning
Rådhuset
0037 OSLO

Dato: 08.12.06

Deres ref:
200604428-2

Vår ref (saksnr):
200503894-4

Saksbeh:
Gøril B. Lyngstad. 23467039

Arkivkode:
481

HØRING: FORSLAG TIL NY FELLES FORSKRIFT OM OPPTAK TIL HØYERE UTDANNING

Innledning

Det vises til brev fra Byrådsavdeling for barn og utdanning datert 26.10.06 om ovennevnte med frist for tilbakemelding 11.12.06.

Vedlagt byrådsavdelingens brev fulgte Kunnskapsdepartementets forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning, samt brev fra Kunnskapsdepartementet med kommentarer til endringsforslagene. Forskriften skal etter planen gjelde fra og med opptak til studieåret 2009-2010.

Forslagene kommer som følge av ny fag- og timefordeling med Kunnskapsløftet. Foreslåtte endringer ser ut til å kunne gi større fleksibilitet til utdanningssystemet, både ved at det gir mindre byråkrati rundt saksbehandlingen og større mulighet for den enkelte til å korte inn utdanningsløpet. Utdanningsadministrasjonen ser dette som positivt.

Forslagene gjelder bl.a.:

- Krav om generell studiekompetanse videreføres, men krav om dokumentasjon på fem års arbeidspraksis for søkere over 23 år forslås fjernet
- Alle søkere som er tatt inn til høyere utdanning med grunnlag i unntaksbestemmelser, uavhengig av alder, får generell studiekompetanse hvis de har bestått et studium av minst ett års varighet (60 studiepoeng) eller to studier som hver gir minimum 30 studiepoeng.
- Overgangsregler i forbindelse med overgang fra Reform 94 til Kunnskapsløftet

Bakgrunn for forslag til forskriftsendringer

Utdanningsadministrasjonen har gått gjennom høringsbrevet og har følgende kommentarer til endringsforslagene. Der hvor det er store endringer, gjengis hele forslaget til forskrift innenfor det aktuelle punktet.

Utdanningsetaten

fagkravene fra videregående opplæring (norsk, engelsk, matematikk, naturfag, samfunnsfag og historie).

Alternativ 2 er forslag til en forenkling som innebærer at krav om dokumentert arbeidserfaring og/eller skolegang er fjernet. Dette forslaget innebærer at søkere over 23 år eventuelt bare må dokumentere de fastsatte kravene til fellesfag. Vi ber høringsinstansene ta stilling til de alternative forslagene og gi tilbakemelding om hvilken variant som foretrekkes.

Omfanget i fagkravene er oppgitt i timer, det vil si i 60 minutters enheter. Fagene norsk med 393 timer, engelsk med 140 timer og naturfag med 140 timer har samme faglige omfang som i gjeldende forskrift. Når det gjelder de øvrige fagkravene er disse justert slik at omfanget i matematikk er 224 timer, i historie 140 timer og i samfunnsfag 113 timer. Bakgrunnen for justeringene er ny fag- og timefordeling i disse fellesfagene i Kunnskapsløftet.

Vi gjør spesielt oppmerksom på at omfanget i historie er økt, og at det timetallet som er oppgitt, er hentet fra Vg3 påbygging til generell studiekompetanse. Elever og privatister i de studieforberevende utdanningsprogrammene vil imidlertid måtte ha historie med et omfang på 169 timer for å tilfredsstillere kravene til vitnemål i Kunnskapsløftet.

Søkere som har oppnådd generell studiekompetanse med grunnlag i gjeldende eller tidligere bestemmelser, bør ikke pålegges å ta nye fag for å oppnå generell studiekompetanse, jf. forslag til overgangsbestemmelser i kapittel 9. Det er fastsatt i forskrift til opplæringsloven at siste anledning til å få utstedt vitnemål fra Reform 94 er våren 2010. De som får utstedt Reform 94 vitnemål innen denne fristen, vil ha generell studiekompetanse etter tidligere bestemmelser.

Videre er bestemmelsen i gjeldende forskrift § 2 - 1 pkt d) om generell studiekompetanse med grunnlag i 2-årig teknisk fagskole etter rammeplaner fastsatt av departementet i 1998/1999, foreslått flyttet til kapittel 9 Overgangsregler."

Utdanningsetatens kommentar

Departementet ber i sitt høringsbrev om at høringsinstansen tar stilling til de alternative forslagene og gir tilbakemelding om hvilken variant som foretrekkes. Utdanningsetaten anbefaler ut fra momentene nedenfor alternativ 2.

Tanken bak alternativ 1, som har vært gjeldende til nå, kan ha vært at alternativ skolegang og/eller yrkespraksis gir en kompetanse som er likverdig med den kompetansen de har som har tatt et ordinært løp med tre års opplæring i videregående skole. Utdanningsetaten ser det verdifulle i at yrkespraksis godkjennes som likeverdig med deler av utdanningen i videregående. Forskriften for inntak til høyere utdanning åpnet for noen år siden for verdsetting av yrkespraksis på en ny måte som i større grad verdsetter læring i yrkeslivet. Det skjedde ved at realkompetanse kan danne grunnlag for inntak (§ 3-1 i forskriften). Det kan f.eks. bety at en søker som ikke har generell studiekompetanse, kan tas inn til et studium på bakgrunn av bl.a. en yrkespraksis som har relevans for det faget han/hun søker seg inn til.

Utdanningsetaten ser det som viktig å se på hvem det er som faller utenom ordningen dersom alternativ 1 videreføres. Likeledes er det da viktig å se på hvilke alternativer som foreligger for å få generell studiekompetanse for unge voksne som faller utenom ordningen. I vurderingen legges det til grunn at dagens dokumentasjonskrav til skolegang og praksis videreføres (slik de presenteres av Samordna opptak – se vedlegg) dersom alternativ 1 velges.

Erfaringer Utdanningsetaten har tyder på at følgende grupper som er 23 år eller eldre

(fortrinnsvis unge voksne) kan ha problemer med å dokumentere 5 års skolegang og/eller praksis:

- Unge voksne som på grunn av fysisk eller psykisk sykdom (herunder rusavhengighet) eller andre store vansker ikke har vært i stand til (fulltids) skolegang eller arbeid
- Innvandrere som har vært på flukt, og dermed enten ikke har dokumentert sin praksis, eller som ikke har hatt mulighet for å få slik praksis i en lengre periode (norskopplæring som kan vare opp til 3000 timer eller grunnskoleopplæring for voksne gir heller ingen uttelling som skolegang)
- Unge voksne som har påbegynt videregående opplæring, ofte flere ganger, men som ikke har fullført/bestått hele skoleår
- Voksne som har hatt mange vikarjobber/ekstrahjelp arbeid av kortere varighet/omfang under 50 %.

Alternativet for disse gruppene i dag for å få generell studiekompetanse når de er 23 år eller eldre vil være å arbeide i flere år eller ta et fullt treårig løp i videregående opplæring. Det er vanligvis ikke satt av plasser for disse i ordinær videregående skole. Voksenopplæring tilrettelegger vanligvis bare for elever som trenger de 6 studiekompetansefagene. Disse kan dermed lett falle mellom to stoler også fordi de unge voksne heller ikke har voksenrett til videregående opplæring (er født etter 1.1.78).

Utdanningsetaten mener at den faglige kvaliteten ved inntak til høyere utdanning er sikret ved kravet om de fagene alle må oppfylle. Kravet blir også ved innføring av Kunnskapsløftet mer omfattende ved at flere av fagene får økt omfang/timetall. Slik Utdanningsetaten ser det er det grupper som det er viktig å få videre i systemet som blir hardest rammet av praksiskravet. I tillegg har de problemer med å få tre års skolegang i voksen alder både på grunn av tilbudsstruktur og rettigheter. I tillegg vil alternativ 2 gjøre saksbehandlingen lettere og skape større forutsigbarhet for den enkelte voksne i forhold til hva som blir godkjent av skolegang/praksis. Dette kan også bidra til at veiledningen av voksne blir enklere og bedre. Utdanningsetaten anbefaler med bakgrunn i dette alternativ 2.

Departementets forslag

§ 2-2. Utenlandsk utdanning

- (1) Søkere med 3-årig videregående utdanning fra de andre nordiske landene er kvalifisert for opptak uten tilleggskrav i norsk når den videregående utdanningen gir generelt opptaksgrunnlag til universiteter og høyskoler i de respektive landene.*
- (2) Søkere som har utenlandsk utdanning fra land utenfor Norden, må dokumentere bestått utdanning på nivå med norsk 3-årig videregående opplæring som gir generell studiekompetanse, og i tillegg dokumentere kunnskaper i norsk med en av følgende prøver:
  - 1. Bestått norsk med 393 timer fra videregående opplæring.*
  - 2. Bestått eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene.*
  - 3. Bestått eksamen fra 1-årig høyskolestudium i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter.*
  - 4. Test i norsk, høyere nivå, («Bergenstesten») med minimum 450 poeng.**
- (3) Universitetet eller høyskolen kan godta annen dokumentasjon av norskkunnskaper. Søkere som for eksempel vil dokumentere norskkunnskaper med norsk eller et annet nordisk språk som morsmål, må normalt dokumentere at de har hatt opplæring i morsmålet på minst norsk/nordisk grunnskolenivå.*
- (4) Søkere med diplom fra International baccalaureate (IB) fyller kravene til generell studiekompetanse. Dette gjelder også norskkravet, dersom søkere har tatt norsk A*

eller norsk B på minst lavere nivå («standard level»).

(5) *Kravene til norskkunnskaper gjelder ikke for søkere som skal tas opp til fremmedspråklige utdanningsprogram, og studenter som deltar i europeiske utvekslingsprogram.*

Departementets merknader til § 2-2

Bestemmelsene i andre ledd 1. punkt, er justert med grunnlag i ny fag- og timefordeling i Kunnskapsløftet. Begrepet *alternativ fagplan i norsk som andrespråk* inngår i begrepet *norsk*.

Utdanningsetatens kommentarer

Endringsforslaget ses på som en ren tilpasning i forhold til ny fag- og timefordeling. Utdanningsetaten støtter departementets forslag.

Departementets forslag

§ 2-3. Opptak på grunnlag av fullført høyere utdanning

Søkere som er tatt opp til høyere utdanning på grunnlag av regler om unntak fra kravet om generell studiekompetanse, jf. kapittel 3, og som har bestått en slik utdanning på minst ett år (60 studiepoeng), får generell studiekompetanse under forutsetning av at de også oppfyller kravet om norsk, jf. § 2-2.

Departementets merknader til §2-3

Bestemmelsene i gjeldende forskrift innebærer ulike vilkår for søkere over og under 25 år som ikke har generell studiekompetanse med grunnlag i videregående opplæring. Slike søkere kan få godkjent høyere utdanning som grunnlag for opptak. Det er foreslått å fjerne det tidligere aldersskillet slik at alle søkere som er tatt opp til høyere utdanning med grunnlag i unntaksbestemmelser, får generell studiekompetanse hvis de har bestått ett studium av minst ett års varighet (60 studiepoeng) eller to studier som hver gir minimum 30 studiepoeng. Dersom søkere har påbegynt studium med lengre varighet enn 60 studiepoeng og avbryter studiet, faller de ikke inn under denne bestemmelsen, selv om søkerne har avlagt 60 studiepoeng.

Utdanningsetatens kommentar

I utgangspunktet anses dette forslaget å være fornuftig, da vedkommende er realkompetansevurdert i forhold til inntak på høyskole eller universitet. Realkompetansevurderingen er imidlertid knyttet til bestemte studier. Ved å åpne opp for øvrige studier, kan en slik realkompetansevurdering gi uheldige konsekvenser. Eksempelvis kan en person med mangelfull matematikkforståelse som er realkompetansevurdert for inntak til et ettårig studium i samfunnsfag på en høyskole, i neste omgang få adgang til sykepleierutdanning, et yrke hvor matematikk er en del av utdanningen.

Det foreslås at det gjennom Kapittel 4 *Spesielle opptakskrav*, kan presiseres ufravikelige fagkrav til enkelte utdanninger, eksempelvis bestått matematikk tilsvarende krav til generell studiekompetanse ved opptak til sykepleierutdanningen.

Alternativet kan være å avholde opptaksprøver til visse typer utdanning slik at man sikrer at kompetansen er ivaretatt. Sverige benytter opptaksprøver til høyskoler og universitet.

Høgskoleprøvet er en generell utvalgsprøve som anvendes for å rangordne søkerne til program og frittstående kurs ved universiteter og høyskoler. Prøven gis to ganger per år og arrangeres av universitetene og høyskolene rundt om i landet. Dette gjøres på oppdrag av Høgskoleverket.

Departementets forslag

§ 2-4. Opptak på grunnlag av fullført fagskoleutdanning

Søkere som har fullført 2-årig fagskoleutdanning godkjent etter lov 20. juni 2003 nr 56 om fagskoleutdanning, får generell studiekompetanse under forutsetning av at søkerne også oppfyller kravet om norsk, jf. § 2-2.

Departementets merknader til § 2-4

Departementet foreslår en ny bestemmelse om at søkere som har fullført to års fagskoleutdanning, godkjent etter lov 20. juni 2003 nr 56 om fagskoleutdanning, får generell studiekompetanse på linje med søkere som har fullført ett års høyere utdanning, jf § 2-3. En forutsetning for å få generell studiekompetanse med fagskoleutdanning som grunnlag, er at kunnskaper i norsk kan dokumenteres i samsvar med kravene i § 2-2. Departementet understreker at dette er foreløpige konklusjoner og ber om høringsinstansenes vurderinger av forslagene.

Utdanningsetatens kommentar

Når søkere har fullført og bestått to års fagskoleutdanning har de vist evne til å tilegne seg kompetanse ut over videregående opplæring. Forslaget innebærer økt fleksibilitet i utdanningssystemet og kan bidra til høyere kompetanse for flere. Forslaget vurderes som positivt, det bør imidlertid presiseres at opplæringen må være fullført og *bestått*.

• **Unntak fra krav om generell studiekompetanse – kapittel 3**

Departementets merknader til § 3-3

Departementet vil i egen høring foreslå endring i gjeldende *forskrift om opptak til universiteter og høyskoler* som skal gjelde fra og med opptak til studieåret 2007/2008. Forslaget vil innebære at det åpnes for opptak til bestemte studier med grunnlag i relevant fagbrev (alternativt opptaksgrunnlag). Det forutsettes at endringene skal videreføres i ny forskrift. Vi viser til eget høringsbrev om dette.

Utdanningsetatens kommentar

Et slikt forslag kan bidra til å gjøre yrkesopplæringen mer attraktiv. Det vurderes som positivt at flere fagarbeidere lettere kan heve kompetansen ytterligere uten å måtte bruke flere år innenfor videregående opplæring. Forslaget innebærer økt fleksibilitet i utdanningssystemet og kan bidra til høyere kompetanse for flere.

• **Spesielle opptakskrav – kapittel 4**

Departementets merknader til § 4-1

De spesielle opptakskravene er endret i tråd med ny fag- og timefordeling i Kunnskapsløftet. Departementet vil åpne for at NTNU fra og med opptaket 2007 skal kunne kreve karakteren 4 i matematikk for opptak til integrert masterstudium i teknologiske fag og arkitekturfag. Vi ber høringsinstansene vurdere om dette i framtiden bør innføres som et generelt krav for slike studier.

Vi gjør oppmerksom på at det under punkt 3 er foreslått å videreføre tilleggskravet om matematikk for søkere med teknisk fagskole til integrert masterstudium i teknologiske fag. Med grunnlag i bestemmelsene i punkt 1 og punkt 3 ber vi spesielt om at institusjoner som

tilbyr ingeniørutdanning vurderer behovet for et slikt tilleggskrav også for opptak til 3-årig ingeniørutdanning.

Universitets- og høyskolerådet (UHR) har i brev til departementet 27. april d.å. anmodet departementet om å harmonisere opptakskravene til 5-årig integrert lærerutdanning med de kravene som gjelder for opptak til allmennlærerutdanning. Vi viser til bokstav g) *Pedagogiske fag, punkt 1 Allmennlærerutdanning og 5-årig integrert lærerutdanning*, og ber om høringsinstansenes vurderinger av forslaget.

Utdanningsetatens kommentar

Departementet foreslår blant annet at søkere må dokumentere minimum 35 skolepoeng og et gjennomsnitt på minimum karakteren 3,0 i norsk (393 timer) og 3,0 i matematikk (224 timer). For søkere som har samisk som førstespråk eller andrespråk gjelder karakterkravet i norsk for gjennomsnittet av karakterene i norsk (309 timer) og samisk (309 timer). For søkere som har norsk tegnspråk eller finsk som andrespråk gjelder karakterkravet i norsk gjennomsnittet av karakterene i første- og andrespråk.

Utdanningsetaten ser det som viktig at det stilles minimumskrav til kunnskap i kjernefagene og støtter departementets forslag. Dette forutsetter imidlertid at karakterene i stor grad avspeiler samme kompetanse uavhengig av hvilken skole og fylke søkeren kommer fra.

• Politiattest – kapittel 6

Departementets merknader

I Ot.prp. nr. 86 (2005-2006) *Om lov om endringer i helsepersonelloven, sosialtjenesteloven og i enkelte andre lover*, har Regjeringen foreslått å lovfeste krav om politiattest for helsepersonell og sosialpersonell som skal yte tjenester til barn og personer med utviklingshemming. Her heter det at "*Kravet om politiattest gjelder ved stillinger, arbeidsforhold etc. der helse- og sosialpersonell ved utøvelsen av sitt arbeid kan komme i situasjoner med barn eller personer med utviklingshemming hvor seksuelle overgrep kan finne sted*".

Etter stortingsbehandlingen av lovforslaget, vil departementet vurdere hvilke konsekvenser en lovendring vil ha for opptaksforskriftens kapittel 6 om krav til politiattest ved opptak til visse utdanninger. Forslag til eventuelle endringer i bestemmelsene i kapittel 6 vil bli sendt på høring med kort høringsfrist.

Utdanningsetatens kommentar

Det følger av opplæringslova § 10-9, første ledd at den som skal tilsettes i grunnskolen må legge fram politiattest. Etter bestemmelsens andre ledd kan kommunen kreve politiattest også for andre personer som oppholder seg regelmessig i grunnskolen. Etter bestemmelsens tredje ledd skal den som tilsettes i videregående skole også legge fram politiattest. Det følger av forskrift til opplæringsloven kapittel 15 hva innholdet i politiattesten skal være.

Etter opptaksforskriften kapittel 6 må søkere til utdanninger nevnt i kapitlet legge fram politiattest i forbindelse med opptak. UDE ser det som positivt at det også kreves politiattest for helse- og sosialpersonell som skal yte tjenester til barn og unge og personer med utviklingshemming. Dette bør gjenspeiles i opptaksforskriften kapittel 6. Vi avventer forslag til eventuelle endringer i bestemmelsene i kapittel 6 og vil uttale oss når dette blir sendt på høring

- **Rangering av kvalifiserte søkere ved opptak – kapittel 7**

Departementets merknader til §7-2

Departementet foreslår at bestemmelsen om primærvitnemålskvote i gjeldende forskrift erstattes av en kvote for opptak på grunnlag av *førstegangsvitnemål* fra videregående opplæring. I utgangspunktet er dette en begrepsendring. Hensikten med ordningen er å stimulere elevene til økt innsats mens de går i videregående opplæring. Dette innebærer at søkere under 22 år med dokumentert førstegangsvitnemål, skal kunne vurderes for opptak med grunnlag i dette. De som ønsker å legge frem tilleggsdokumentasjon henvises til å konkurrere i ordinær kvote. Departementet tar sikte på å gjøre endringer i bestemmelsene om vitnemål i forskriften til opplæringsloven. Begrepet *førstegangsvitnemål* og premissene for å få skrevet ut slikt vitnemål blir forskriftsfestet der. Regler for førstegangsvitnemål innen videregående opplæring vil etter planen innføres fra og med våren 2009, og nåværende regler om primærvitnemål vil da falle bort fra samme tidspunkt.

Departementet vil i den forbindelse vurdere følgende premisser for utstedelse av et førstegangsvitnemål:

Førstegangsvitnemål kan utstedes til en person som innenfor normal tid, dvs tre skoleår, har bestått tre-årig videregående opplæring som gir generell studiekompetanse. Førstegangsvitnemål kan bare utstedes en gang til samme person. Unntak kan kun gjøres for person som får endret karakter(er) på bakgrunn av klagebehandling. Med grunnlag i skriftlig dokumentasjon kan kravet om gjennomført videregående opplæring på tre år utvides slik:

- Til fire skoleår dersom det innenfor denne perioden gjennomføres internasjonal utveksling som medfører tap av opplæringstid, folkehøyskole, verneplikt eller omsorgsarbeid, alt av minst ni måneders omfang.
- Til fire skoleår dersom en elev innen denne perioden har gjort omvalg av Vgl eller Vg2.
- Ved langvarig sykdom kan gjennomføringskravet utvides tilsvarende sykdomsperioden, likevel ikke ut over totalt fem skoleår.
- For elever som etter reglene i opplæringslovens kapittel 5 får rett til ekstra opplæringstid, forlenges opplæringsperioden tilsvarende den ekstra opplæringstiden, likevel ikke ut over totalt fem skoleår.

Primærvitnemålskvoten til de fleste studier er nå 40%. Høringsinstansene bes spesielt vurdere om *kvote for førstegangsvitnemål* bør økes til 50 %, slik primærvitnemålskvoten har vært for opptak til medisin.

Utdanningsetatens kommentar

Departementets hensikt med ordningen med kvote for førstegangsvitnemål er å stimulere elevene til økt innsats mens de går i videregående opplæring. Ordningen slik den har vært til nå har delvis blitt oppfattet som urettferdig av elever som har strøket og som har ønsket å forbedre karakterer innenfor den fastsatte 3 års – perioden. Samtidig har elever som har tatt nye fag utenfor den fastsatte tidsperioden før fylte 21 år kunnet bruke disse som grunnlag for å søke på primærvitnemålskvoten. Det har også vært til dels utfordrende for skolene å følge opp/overholde at retningslinjene for å få primærvitnemål blir holdt, spesielt overfor elever som har skiftet skole til annet fylke eller som har valgt å ta VKI og/eller VKII som privatist.

Utdanningsetaten ser det derfor som positivt at disse retningslinjene forenkles og at elevene blir belønnet for eventuell ekstrainsats mens de er i videregående opplæring. Det må presiseres at førstegangsvitnemålet må innbefatte fag fra videregående opplæring som elevene tar mens de er i grunnskolen, og fag fra vg2 som elevene tar mens de går vg1 osv. Førstegangsvitnemålet må innebære at elevene kan ta fag fra høyere nivå uten å bli fratatt mulighet til å få et førstegangsvitnemål.

Departementets merknader til § 7-3

Bestemmelsen er en videreføring fra gjeldende forskrift. Departementet ønsker å forenkle kvotebestemmelsene. Vi ber derfor høringsinstansene gå gjennom kvotebestemmelsene fastsatt med hjemmel i gjeldende forskrift og foreslå forenklinger. Vi ber spesielt om synspunkter på kvotebestemmelsene for søkere:

- fra forkurs til ingeniørutdanningene
- med relevant arbeidserfaring til journalistutdanning

Vi gjør oppmerksom på at institusjoner som har opprettet nye journalistutdanninger (bachelor) har ikke ønsket å følge bestemmelsen om en egen kvote for søkere med relevant arbeidspraksis.

Utdanningsetatens kommentar

Utdanningsetaten vurderer dette til å ligge utenfor erfaringsområdet for grunnskolen og den videregående opplæringen.

Departementets merknader til § 7-4

Departementet har tidligere mottatt merknader fra institusjonene vedrørende gjeldende bestemmelse om at søkere med generell studiekompetanse fra videregående opplæring også skal kunne vurderes som 23/5-søkere. Vi ber om eventuelle kommentarer til denne bestemmelsen.

Utdanningsetatens kommentar

Dersom søkere med vitnemål kommer bedre ut sett i forhold til 23/5-regelen bør de få anledning til det. Når det gjelder opptak til høyere utdanning bør det være den enkeltes kompetanse som er av betydning, uavhengig av om opplæringen er gjort i et treårig løp eller ikke. Alle karakterer som danner grunnlag for inntaket bør telle i en slik vurdering. Forslaget om at lærestedene skal bruke den poengberegningen som gir høyest rangeringen, støttes.

Departementets merknader til § 7-5

Departementet har vurdert den fastsatte beregningsmåten for gjennomsnittskarakter og karakterpoeng og har i utkastet foreslått en enklere beregningsmåte. Begrunnelsen for dette er at søkerne lettere selv kan kontrollere poengberegninger. Vi viser også til at tilsvarende beregningsmåte for utregning av karakterpoeng er fastsatt for overgangen fra grunnskolen til videregående opplæring.

Generelt om tilleggspoeng

Dagens bestemmelser om *fordypningspoeng* er ikke foreslått videreført i ny forskrift. Det gjelder også *honuspoeng* som gis for opptak til enkelte studier for søkere fra studieretning for musikk, dans og drama. I Kunnskapsløftet er kravet til faglig fordypning vesentlig skjerpet ved at alle elever i studieforberedende utdanningsprogram må ha to fordypninger innen samme programområde. Siden dette nå blir et obligatorisk krav, er det ikke lenger samme behov for å styre elevenes fagvalg mot større fordypning via egne tilleggspoeng.

Utdanningsetatens kommentar

Gjeldene beregningsmåte har vært oppfattet som komplisert både av elever, men også til dels av skolen som skal kunne veilede elevene. Skolene har imidlertid kunnet dra nytte av poengberegning via kontrollmotoren i Nasjonal vitnemålsdatabase. Men privatister og andre som ikke nødvendigvis har tilgang til å få denne hjelpen, har poengberegningene vært svært lite tilgjengelige. Utdanningsetaten støtter derfor departementets forslag.

Departementets merknader til § 7-8

Realfagspoeng er et virkemiddel for å stimulere flere elever til å velge realfag. Dette er et ledd i Regjeringens realfagsstrategi. Det forelås derfor å videreføre realfagspoeng som en permanent ordning.

Realfagspoengene ble økt fra og med opptak til studieåret 2006/2007. Dersom denne økningen skulle videreføres samtidig med at fordypnings- og bonuspoengene fjernes, ville det skape en urimelig ubalanse i forhold til andre fag. Departementet foreslår derfor at antall realfagspoeng reduseres, slik at det kan oppnås maksimalt fire realfagspoeng. Videre foreslås at alle programfag i programområde for realfag gir realfagspoeng, men at matematikk R2 og Fysikk 2 gir større uttelling enn de øvrige programfagene. Etter departementets vurdering, videreføres derved den relative effekten av realfagspoeng. Vi ber høringsinstansene kommentere dette særskilt.

Utdanningsetatens kommentarer

Realfagssettingsingen er viktig å videreføre, samtidig som det bør være en balanse i forhold til andre fag. Departementet har funnet en fin balanse i forslaget. Utdanningsetaten støtter departementets forslag.

Departementets merknader

Til § 7-10

Departementet foreslår at denne bestemmelsen også blir gjort gjeldende for opptak til profesjonsutdanningen i medisin. Se for øvrig kommentarer til § 7-11.

Departementets merknader

Til § 7-11

Departementet anser at det ikke lenger er behov for et eget regelverk for opptak til medisin, og foreslår at det tas ut. Søkere til medisin har kunnet forbedre sitt konkurransegrunnlag ved arbeidserfaring og ved å ta *grunnfag* etc. i høyere utdanning. Dette har ført til mye ekstra arbeid og lite rasjonelle studieløp, noe som bl.a. er synliggjort gjennom enkeltøkere som har kontaktet departementet og gjennom klagesaker i den nasjonale klagenemnda for opptak. Departementet viser også til at fagmiljøene har ønsket å fjerne kravet om relevans knyttet til tilleggspoeng for arbeidserfaring, og til høringsuttalelse fra Universitetet i Tromsø i 2005 der de foreslo felles regelverk for opptak til alle studier.

Ordningen med tilleggspoeng for høyere utdanning, ett år på folkehøgskole, siviltjeneste eller militær førstegangstjeneste er foreslått videreført. I gjeldende forskrift gis tre tilleggspoeng etter denne bestemmelse. Det foreslås gitt to tilleggspoeng i ny forskrift. Den relative effekten videreføres ettersom tilleggspoeng og bonuspoeng foreslås fjernet, jf kommentarer ovenfor.

Utdanningsetatens kommentarer til §§ 7-10 og 7-11

Departementets vurderinger synes hensiktsmessige. Forslaget kan bidra til større fleksibilitet, mindre byråkrati og generell anerkjennelse av at arbeidserfaring har en verdi. Sammen med en økning i primærvitnemålskvoten kan dette bidra til at flere kan gjennomføre opplæringen sin på kortere tid. Utdanningsetatens støtter departementets forslag.

• **Overgangsregler – kapittel 9**

§ 9-1 Generell studiekompetanse etter tidligere ordninger

a) Søkere som iht. Reform 94 har bestått 3-årig videregående opplæring med grunnkurs, VKI og VKII, eller bestått fagopplæring med fagbrev/svennebrev, eller er 23/5-søkere, og som har følgende fag, bestått med karakteren 2 eller bedre, fra videregående opplæring (Reform 94):

- norsk (14)

- engelsk (5)

- matematikk (5)

- naturfag (5)

- samfunnsfag (6), som omfatter nyere historie (4) og samfunnslære (2)

har generell studiekompetanse. Fagene er oppgitt med gjennomsnittlig uketimetall i parentes. For søkere som har lest norsk og samisk med respektive (11)+(11) uketimer, gjelder ikke kravet om 14 uketimer norsk.

Utdanningsetatens kommentar

Voksne som tar fag som kreves for generell studiekompetanse etter 23/5 regelen, vil fra høsten 2006 ta fag både i Reform 94 og Kunnskapsløftet. Dette fordi voksne tar fag på tvers av nivåene i ordinær videregående skole. Dette betyr at disse vil få et kompetansebevis som består av fag både fra Kompetanseløftet og fra Reform 94. Dette er en situasjon som også vil vedvare ved at elever som manglet noen fag for å få generell studiekompetanse i Reform 94, vil kunne ønske å ta de manglende fagene i lang tid framover – selv etter at tidspunktet for muligheter til eksamen i Reform 94 er passert. Utdanningsetaten foreslår derfor at det i forskriftens § 9-1 lages følgende tilføyelse (ev som et nytt punkt):

23/5 reglen kan også oppfylles som en kombinasjon av fag tatt i Reform 94 og fag tatt i Kunnskapsløftet. For fag tatt i Reform 94 gjelder kravet til omfang (timetall) det som gjaldt for generell studiekompetanse iht. til 23/5 reglen i Reform 94. For fag tatt i Kunnskapsløftet gjelder kravet til omfang det som gjelder for generell studiekompetanse iht. 23/5 reglen i Kunnskapsløftet.

Med hilsen

Kjell Richard Andersen
konst. dir.

Sidsel Sparre
avdelingsdirektør